

Важливою ознакою жаргону є його опозиція до лексики літературної мови. Іншою характерною ознакою жаргонної лексики є групове маркування слів: жаргонні одиниця у свідомості носія мови несе на собі відбиток певної субкультури та співвідноситься з певною соціальною групою [7, с. 228].

Поширення жаргону сьогодні зобов'язане, в першу чергу, ЗМІ і масовій культурі. Частково підвищенню інтересу до арго і жаргонів сприяє і видання різних словників, авторами яких далеко не завжди є компетентні в цьому питанні фахівці, в зв'язку з чим в публікації подібних словників багато лінгвістів справедливо вбачають не просто констатацію, а зловмисну спробу узаконення арготизації літературної мови.

Отже, можна зазначити, що жаргон – це система постійно змінних мовних засобів високої експресивності, що використовується в спілкуванні між людьми певної соціальної групи, віку, суспільного стану, які перебувають у дружніх, близьких або навіть фамільярних відносинах, і слугують засобом внутрішньої групової комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва: Советская Энциклопедия, 1969. 608 с.
2. Гудима Н. В. Основні чинники лексичних запозичень у зарубіжному й українському мовознавстві. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2012. Вип. 31. С. 42–46.
3. Дзюбишина-Мельник Н. Я. Сучасний жаргон і сучасне розмовне мовлення. Наукові записки НаУКМА. Т.20. К., 2002. 286 с.
4. Дубровина К. И. Студенческий жаргон. Филологические науки. 2006. № 1. С. 12–14.
5. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг : Соціальна диференціація української мови. Київ: Критика, 2005. 464 с.
6. Ставицька Л. Сучасний український інтержаргон: проблеми й аспекти вивчення. Мовознавство: доп. та повідомл. IV Міжнар. конгр. українців. Київ: Пульсари, 2002. С. 213–216.
7. Уздинская Е. В. Семантическое своеобразие современного молодежного жаргона. Активные процессы в языке и речи. 1991. Т. 5. С. 28–33.
8. Химик В. В. Поэтика низкого, или Просторечие как культурный феномен. СПб.: Филологический факультет СПбГУ, 2000. 272 с.

Швец Д. І.

група АМ–42 (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Ладика О. В.

СТЕРЕОТИПИ ТА АМЕРИКАНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ

Національна проблематика актуальна в наше бурхливе століття прогресу і соціальних потрясінь, однак ще зі стародавніх часів привертала увагу мислителів всіх часів і народів. Особлива важливість цієї теми для кожної людини ймовірно, пов'язана з тим, що приналежність до тієї або іншої нації є універсальною характеристикою, властивою всім людям без виключення.

Стереотипи у спілкуванні, що виникають, зокрема, при пізнанні людьми один одного, мають і специфічне походження, і специфічний сенс. Як правило, стереотип виникає на основі достатньо обмеженого досвіду з минулого, в результаті і прагнення будувати висновки на базі обмеженої інформації. Стереотипізація в процесі пізнання людьми один одного може призвести до двох різних наслідків. З одного боку, це призводить до визначеного спрощення процесу пізнання іншої людини; в цьому випадку стереотип обов'язково несе в собі оцінювальне навантаження. У випадку національних або етнічних стереотипів це оцінювальне

навантаження має особливе значення, бо мова йде про спілкування та взаємодію між цілими народами та країнами, а отже й наслідки цього спілкування завжди мають світові масштаби. Часом ці наслідки залежать саме від стереотипів.

Отже, проблеми етнічних стереотипів та процесу стереотипізації вивчали такі вчені як Д. Кац, К. Брейлі, У. Ліпман, А. Тешфел, Т. Ван Дейк, Г. Олпорт, Н. Бахарєва, Т. Стефаненко, А. Баронін, А. Байбурін, Ю. Бромлей, А. Бороноев, Ю. Платонов, С. Арутюнов та ін.

Стереотипи приймаються людьми за знання, проте фактично містять в собі лише неповний і односторонній опис якогось факту дійсності. Цей опис, як правило, поєднується з сильними емоційними відношеннями (симпатія або антипатія, ухвалення або неприйняття), і зі встановленим традицією або звичаєм розпорядженням поведінки і оцінки подібного факту дійсності. Стереотипи зазвичай некритично засвоюються людиною під впливом її соціального оточення. Етностереотипи формуються, а головне, реалізуються в системі цінностей та способі життя. Форми репрезентації етностереотипів можуть бути різними, але найбільш доступні для фіксації та наукового спостереження системи поведінкових правил та структура ціннісних орієнтацій [2; 4].

Британський психолог А. Тешфел особливо підкреслював, що стереотипи здатні захистити не тільки цінності індивіда, але і його соціальну ідентичність. Виходячи з цього, як основні соціально-психологічні функції стереотипізації слід розглядати міжгрупову диференціацію, або оцінювальне порівняння, найчастіше на користь своєї групи, і здійснювана з її допомогою підтримка позитивної соціальної ідентичності. Тобто, призначення стереотипів – налагодити відносини групи перш за все усередині неї самої, створивши образ, що дозволяє її членам ідентифікувати себе у круговерті історії. З цієї точки зору, «надзадача» соціальних стереотипів – забезпечити хай символічну, але цілісність соціальної спільності [2, с.29–31].

Зазначимо, що структура ідентичності характеризується властивістю множинності і багаторівневості. Головні складові національної ідентичності це соціальна та політична, які знаходяться в безперервній взаємодії. Якщо між даними складовими будуть великі розбіжності, то це може призвести до дестабілізації. Структура ідентичності динамічна і змінюється в залежності від того, як зростає або, навпаки, знижується цінність тих чи інших складових її елементів.

Американська ідентичність є абсолютно унікальною, винятковою. Однак, погляди на американський спосіб життя, країну та народ самих громадян США і осіб, що живуть поза їхніми межами, дуже різняться, а часом і суперечать один одному. Окремі з них ґрунтуються на статистичних даних чи фактах, інші зумовлені ідеологією чи стереотипами.

Американці не порівнюють себе з іншими націями, не зважаючи на те, що багато речей вони запозичили з європейського суспільства. Однак вони створили неповторне національне кредо, якому можуть слідувати усі, хто бажає прилучитися до американського суспільства та стати справжнім американцем. Головними рисами американської ідентичності є рівність, свобода та республіканізм.

Американська ідентичність базується на двох основних концепціях: «американська мрія» – концепція американської обраності та розуміння особливої місії Америки. Твердження про те, що американці – обраний народ (*elect nation, chosen people*), а сама Америка – земля, підготована Богом для свого обраного народу, з'являється в роботах американських ідеологів ще в колоніальний період [5, с. 118]. Саме Богообраність лягла в основу характерної риси американців – американської винятковості (*American exceptionalism*): «*The idea that the United States and the American people hold a special role in the world, by offering opportunity and hope for humanity, derived from a unique balance of public and private interests governed by constitutional ideals that are focused on personal and economic freedom*» (Алексіс де Токвіль) [8].

В 60-х роках ХХ століття почала створюватися нова концепція – «мультикультуралізм». Її основою стало прагнення кожного етносу до збереження своїх

традицій і особливостей в рамках єдиної національної американської культури. Звідси випливає ще одне поняття – «плавильний казан», що означає поєднання різноманітних етнічних груп людей, які слідуєть американській культурі [3, с. 20].

Багато цікавих спостережень і висновків щодо американської ідентичності та національних цінностей зроблені Е. Баталовим, В. Кочетковим, М. Поповою, Р. Девайном, Р. Коле, Г. Альтенем, Р. Лінд, Р. Мертоном, Т. Парсонсом та іншими культурологами й соціологами. З-поміж базових ціннісних орієнтацій американської нації дослідники виділили приватну власність, рівність, говорячи, перш за все про рівність можливостей, і свободу [1; 5]. Проте перелік американських цінностей значно більший та включає багатство, успіх, владу, демократію, патріотизм, милосердя, справедливість, індивідуалізм, відповідальність, динамічність, а також підзвітність [5, с. 119; 9, р. 74]. Результати дослідження С. Г. Тер-Мінасової показують, що в американському суспільстві особливо цінуються професіоналізм, працелюбство, відповідальність, уміння діяти самостійно та у власних інтересах тощо. [7, с. 274].

Підсумовують, що у процесі соціокультурного становлення національної ідентичності разом зі зразками поведінки, суспільними уявленнями, нормами та цінностями, індивід засвоює притаманні певному колективі стереотипні уявлення про інші етнічні групи, їх представників, особливості менталітету та національного характеру останніх. Від моменту здобуття незалежності в 1776 році у США поступово формувалася унікальна американська культура, що заснована на ідеї національної ідентичності та притаманна більшості американців. Складність полягає у визначенні того, із чого ця американська культура насправді складається на практиці. Стереотипи про американську націю доволі часто суперечать оди одному. Деякі дослідники стверджують, що нація останнім часом відходить від своїх традиційних основ, переживає кризу самоідентичності та дещо втрачає напрямок розвитку. Інші ж стверджують, що відповідно до перепису 2000 року передбачається, що американський націоналізм та американська єдність насправді набувають усе більшого сенсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баталов Э. Я. Американские ценности в современном мире. Историография нового времени стран Европы и Америки. М.: Прогресс, 1990. С. 113–117.
2. Горянина В. А. Психология общения: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М.: Издательский центр «Академия», 2002. 416 с.
3. Зазуляк З. Американська ідентичність: глобальний вимір. Humanitarian Vision. Lviv. 2016. Vol. 2, No. 2. С. 19–23. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/41253> (дата звернення: 10.04.2021).
4. Лавлінський Р. О. Процеси формування і функціонування стереотипу у свідомості. Учёные записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского, Серия: «Философия. Культурология. Политология. Социология». Т. 24 (63). 2011. № 3–4. С. 204–210.
5. Ладыка О. В. Американский национальный характер и его интерпретация в работах лингвистов. Новый взгляд. Международный научный вестник, 2014 (4). С. 114–123.
6. Попова М. К. Национальная идентичность и ее отражение в художественном сознании. Воронеж: Воронежский государственный университет, 2004. 170 с.
7. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация: Учеб. пособие. М.: Слово, 2000. 264 с.
8. American Exceptionalism. New World Encyclopedia. URL: http://www.newworldencyclopedia.org/entry/American_exceptionalism (дата звернення: 10.04.2021).
9. Stevenson D. K. American Life and Institutions. Stuttgart : Ernst Klett Schulbuchverlage, GmbH u Co.KG., 1996. 176 p.